

Mehmet Feridun Dirimtekin (1894-1976)

Türkiye'nin tanınmış son dönem tarihçilerinden Mehmet Feridun Dirimtekin, Mehmet Cemal Bey ile Sıdika Hanım'ın oğlu olup Harp Akademisi kayıtlarına göre 1894'te, şahsî biyografisinde ve pek çok farklı yerde ifade edildiği üzere 1895 yılında İstanbul Kabataş'ta dünyaya gelmiştir. Ancak konuşmalarında kendisini "Cihangirli" olarak tanıtmıştır. Soyadı Kanunu çıkıncaya kadar Dukaginzâde / Dukakinzâde / Dokakinzâde aile adını kullanan Mehmet Feridun, ilk ve orta öğretimini İzmir'de tamamladıktan sonra 1910 yılında İstanbul Kuleli Askeri Lisesinden ve 1912 yılında Harbiyeden mezun olmuştur. 20 yaşında piyade mülazımı (teğmen) olarak orduya katılmış, bu rütbeyle II. Balkan Savaşı'nda ve 1915 yılında Çanakkale Cephesi'nde görev almıştır. Yüzbaşı rütbesi ile katıldığı Kafkas Cephesi'nde, Temmuz-Eylül 1916'da Doğu Cephesi Murat Mihveri Muharebelerinde (12-15 Temmuz Muş-Kulp, 2-9 Ağustos Muş, Bitlis, 5 Ağustos Çapakçur, 27 Ağustos Oğnut) 2. Ordu Karargâh Kurmayı olarak vazife yapmıştır. Katıldığı savaşlarda çeşitli nişan ve madalyalar alan Dirimtekin, 1918 yılında yapılan Mondros Mütarekesi sonrasında bir süre Harbiye Nezareti yaverliğinde bulunmuş ve bu sırada Erkân-ı Harbiyeye (Harp Akademisine) gitmiştir.

Mehmet Feridun Dirimtekin Kaynak:
Türkiye TOK Belleteni: Haberler
Belleteni, S 55/334, Eylül-Ekim
1976, s.1.

Dirimtekin'in de aralarında bulunduğu Erkân-ı Harbiye subaylarının Anadolu'ya çağırılması üzerine, yüzbaşı rütbesi ile Kütahya-Eskişehir, Sakarya Meydan Muharebesi ve Büyük Taarruz'a iştirak etmiştir. Kütahya-Nasulçal ve Eskişehir savaşlarında (8-21 Temmuz 1921) ve Sakarya Meydan Muharebesi'nde (23 Ağustos-13 Eylül 1921) 1. Grup Kurmayı olarak; 26-30 Ağustos 1922 tarihlerinde yapılan Büyük Taarruz da ise 5. Süvari Kolordu İkmal Şube Müdürü ve 1. Kolordu Karargâh Kurmayı olarak görev almıştır. 9 Eylül'de İzmir'e giren Türk kuvvetleri arasında yer alan Dirimtekin'e İstiklal Madalyası ile TBMM tarafından bir takdirname verilmiştir. Milli Mücadele'nin sona ermesinin ardından Erkân-ı Harbiyede eksik kalan eğitimini tamamladığı ve 1924 yılı Temmuz ayında kurmay yüzbaşı olarak buradan mezun olduğu anlaşılmaktadır. Akabinde Erkan-ı Harbiye-i Umumiyyede (Genel Kurmay Başkanlığı) görevlendirilmiştir. 1925'de Harp Akademileri taktik öğretmeni, bir yıl sonra ise aynı yerde harp tarihi öğretmeni olmuştur.

Dirimtekin, bazı yayınlarda Milli Mücadele sırasında Anadolu'yu işgal eden Yunanistan'ın Küçük Asya Orduları Komutanı General Nikolas Trikopis'in kılıcını teslim alan subay olarak tanıtılmaktadır. General Nikolas Trikopis, Büyük Taarruz sırasında İzmir'e doğru çekilirken 2 Eylül 1922'de, binlerce asker ve büyük miktarda mühimmat ile esir düşmüştür. Onu esir alan komutanın, Göğem köyü üzerinde Bölmelik Tepe'de bulunan 5. Kafkas Tümeni Komutanı Dadaylı Halit (Akmansü) Bey olduğu yönünde bilgiler mevcuttur. Öyle ki Dadaylı Halit Bey, bu başarısından dolayı Mustafa Kemal Paşa tarafından kutlanarak 31 Ağustos 1922'den geçerli olmak üzere Büyük Millet Meclisince miralaylığa terfi

ettirilmiştir.

Askerî alandaki aktif hayatı, Beyoğlu semtinin varlıklı ailelerinden Hristiyan Arap asıllı Frej ailesine damat olması ile eğitmen rolüne dönüşmüştür. 1927’de askerlerin yabancı eşleri olmasını yasaklayan Askeri Kanun’un 4.maddesi ve 788 sayılı Memurin Kanunu’nun 4. maddesine göre kıdemli yüzbaşı rütbesi ile 22 Eylül 1927’de askerlikten ayrılmıştır. Ancak sivil öğretmen olarak Harp Akademilerinde konferanslar vermiştir. Daha sonra gittiği Almanya’da yaptığı staj sonrası Türk Hava Kurumuna geçmiştir. Öte yandan 1929-1932 yılları arasında akademilerde harp tarihi ile ilgili konferanslarını sürdürerek 1932’de bu bağlamda dersler vermeye devam etmiştir.

Dirimtekin’in bundan sonraki hayatı daha çok sivil bir süreci içermektedir. 1934’de İstanbul Vilayet-i Umumi Meclisi üyesi olmuş, 1935’de Türk Hava Kurumunda reis muavinliğine getirilerek bu görevini 1939 yılına kadar sürdürmüştür. Burada görev yaptığı sırada gençlere havacılığı sevdirmek için paraşütçülük kursları açılmasına vesile olduğu gibi yelken uçuş kampları kurulmasına da öncülük etmiştir. 1939’da buradaki vazifesinden ayrılan Dirimtekin, İstanbul Beden Terbiyesi bölge müdürü olarak 1944’e kadar çalışmalarını sürdürmüştür. Bu görevi sırasında Dolmabahçe Stadyumu’nun birinci kısmı ile Tenis - Dağcılık ve Eskrim kulüp binaları yapılmış, Vefa ve Beykoz spor sahaları ile kulüpleri inşa edilmiş ve Beşiktaş ve Fenerbahçe spor sahaları düzenlenmiştir. Bu vazifesine ilave olarak 1942’de Eminönü Halkevi başkanlığı görevine tayin edilen Dirimtekin, görevi sırasında tarihî eserlerin sergilenmesi ve kataloglarının hazırlanıp yayımlanması işiyle meşgul olmuştur. 1945’te İstanbul’u Sevenler Grubu üyeliği, 1946-1950 yılları arasında İstanbul Şehir Meclisi üyesi ve İmar Karma Komisyonu başkanı, 1948’de İstanbul Eski Eserleri Koruma Encümeni üyeliğine seçilmiştir. 1950’de İstanbul Şehir Meclisi üyeliği sona erince Türkiye Turing ve Otomobil Kurumunda başkan yardımcısı olmuş, salı ve cuma günleri olmak üzere haftada iki gün toplanan İstanbul Arkeoloji Müzesi bünyesindeki Eski Eserleri Koruma Encümeninde görev almıştır.

Onun tarihî kişiliğinin şekillenmesinde ve tarih sahasında daha fazla kalem oynatmasında İstanbul Fetih Derneğindeki görevlerinin büyük etkisi vardır. İstanbul’un fethinin 500. yıldönümü münasebeti ile 1953 yılında yapılacak kutlamalar için 1939 yılında İstanbul Valiliğinde toplanan “Güzideler Komisyonu” adlı heyetin toplantısında gündeme gelen, önceleri bütçe sıkıntısı, daha sonra ise II. Dünya Savaşı nedeniyle üzerinde çalışma yapılamayan faaliyetler ile ilgili Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde 9 Aralık 1948 tarihli Başbakanlık emri doğrultusunda Milli Eğitim Bakanlığında bir komisyon teşkil edilmesine karar verilmiştir. İşte bu işlere yardımcı olması için 28 Şubat 1950’de İstanbul’un 500. ve Müteakip Fetih Yıllarını Kutlama Derneği (daha sonra İstanbul Fetih Cemiyeti) kurulmuş ve Dirimtekin de burada aktif görevler ifa etmiştir. Fetihle ilgili kitaplar hazırlanması ve film çekilmesi konusu bunlardandır. Fethin 500. yıldönümü için yayımlanacak kitapların hazırlanması amacıyla 8 Haziran 1950 tarihinde yapılan ilk toplantıda Dirimtekin ile birlikte devrin ünlü simalarından İstanbul Arkeoloji Müzesinde İdare Kurulu Başkanı Aziz Ogan, Dr. Adnan Adivar, Reşat Ekrem Koçu, Prof. Dr. Süheyl Ünver, Haluk Şehsuvaroğlu, Osman Ergin, Esat Serezli, Halit Göktuğ, Munis Tekinalp, Efdalettin Tekiner, Vladimir Mırmıroğlu ve Rüstem Duyuran yer almışlardır. Toplantı sonunda Komite başkanlığına, Feridun Dirimtekin getirilmiştir. Ayrıca Komitenin “Fatih’in Şahsiyeti”, “Fatih”, “Fatih Dönemi” ve “Fetih Sonrası” ana başlıkları ile ilgili eserler kaleme alınmasına karar verilmiştir. Bu kararlar neticesinde Dirimtekin, İstanbul’un kara surları konusunu tek, deniz surları ile ilgili araştırmayı ise Rüstem Duyuran ile birlikte üstlenmiştir. Komitenin üç senelik çalışmasının sonunda 1953 yılında 27 eser yayımlanmıştır. Bu eserlerden *Fetihten Sonra İstanbul*, *Fetihten Evvel Marmara Surları* ve *Fetihten Sonra İstanbul* (Fransızca ve İngilizce) adlı eserler ise Dirimtekin imzasıyla çıkmıştır.

İstanbul’un fethi ile ilgili bir film çekimi Derneğin olanaklarını aştığından bu görev, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından

1951 yılında Atlas Film Şirketine havale edilmiştir. Bununla birlikte Fetih Derneği üyeleri, Milli Eğitim Bakanlığına başvurarak filmin tarihî gerçekliği yansıtması adına inceleme komisyonuna katılmayı talep etmişlerdir. Ancak çekilen film, Dernek temsilcilerinin fikri alınmadan gösterime sokulunca İlmî Komite Başkanı Feridun Dirimtekin, filmde tarihi gerçekliğe uygun olmayan kısımlar olduğunu İdare Kuruluna bildirmiştir.

Dirimtekin'in Derneğin faaliyetleri kapsamında görev aldığı diğer bir husus ise Fatih Sultan Mehmet adına yapılması planlanan anıtın çalışmalarında görev almasıdır. Nitekim 1950 yılının Mart ayında başlanan çalışmalarda ilk olarak anıtın yapılacağı yerin tespiti konusu üzerinde durulmuştur. Bununla ilgili olarak İmar Karma Komisyonu Başkanı Feridun Dirimtekin ile birlikte şehircilik uzmanı Prof. Henry Prost, Belediye İmar Müşaviri Hüsnü Keseroğlu, Prof. Dr. Süheyl Ünver, Heykeltıraş Nejat Sirel ve Yüksek Mimar Vasfi Egeli'nin de içinde yer aldığı heyet 3 Nisan 1950 günü anıtın nereye dikileceği konusunu görüşmek üzere İstanbul Arkeoloji Müzesi'nde toplantı yapmış ve ardından İstanbul'u gezerek bir rapor hazırlamıştır. Ancak para sıkıntısı nedeniyle bu proje de akim kaldığı gibi zaman içinde maddî yetersizliklerin etkisi ile dernek yönetimi de istifa etmiştir. Bu gelişme üzerine olağanüstü kongreye gidilmiş ve 10 Şubat 1953'de Bahçekapı 4. Vakıf Han Ticaret ve Sanayi Odası salonunda yapılan olağanüstü kongrede yeni yönetim kurulu belirlenmiştir. Toplantı neticesinde Dirimtekin, Derneğin genel sekreterliğine getirilmiştir.

Derneğin bir diğer faaliyeti ise bilimsel araştırmalar yapmak için bir enstitü kurulmasıdır. Ancak zamanla bu düşünceden vazgeçilerek Enstitü, 1957 yılında bilim koluna dönüştürülmüş ve burada dil, folklor, mimari ve şehircilik, tarih ve güzel sanatlar uzmanlarından oluşan 14 kişilik tek bir bilim heyeti teşkil edilmiştir. Gizli oyla yapılan seçim sonucunda Feridun Dirimtekin de devrin önde gelen ilim adamları ile birlikte heyet içinde yer almıştır.

Ayasofya Müzesi müdürü olarak görevlendirilmesi, onun hayatının dönüm noktalarından birisi olmuştur. Dirimtekin, 1955 yılı başlarında, Ayasofya Müzesi Müdürü Muzaffer Ramazanoğlu'nun Milli Eğitim Bakanı ile arasında çıkan bir çekişme yüzünden görevinden ayrılması üzerine 16 Haziran 1955 tarihinde teknik öğretimden kurs ustası kadrosu ile Ayasofya Müzesi Müdürlüğüne getirilerek 1971'e kadar bu görevde kalmıştır.

Dirimtekin'in en belirgin özelliklerinden biri idareci olarak çalıştığı kurumlarda ilmî faaliyetlere ağırlık vermesidir. Nitekim Ayasofya Müzesi Müdürlüğü sırasında da bunu gerçekleştirmiş ve *Ayasofya Müzesi Yıllığı* adı altında yıllık süreli bir yayının çıkmasını temin etmiştir. Şahsî çabaları ile ilk defa 1959 yılında yayımlanan *Ayasofya Müzesi Yıllığı*, idareciliği yıllarında sekiz sayı olarak neşredilmiştir. Dirimtekin'in 1957-1958 yıllarını kapsayan ilk sayının ön sözünde de ifade ettiği üzere "Bu suretle hem müzeyi daha iyi tanıtmak ve hem de faaliyetlerimizin neticelerini yaymak imkânı..." elde edilmesi bu işe girişilmesinde temel neden olmuştur. Dergideki sahada yapılan çalışmalar, müzenin yıllık harcamaları, yurtdışı kaynaklı protokoller, müzenin projelerini içeren yazıların tümünün sahibi Dirimtekin'dir. Keza onun Kurumla ilgili bilgileri ifade eden yazılarının yanında müdürlüğü sırasında çıkan sekiz sayıda da çeşitli yazılar kaleme aldığı müşahede edilmektedir. *Ayasofya Yıllığı*'na sunduğu katkının ne derece ehemmiyetli olduğu görevden ayrılışının ardından yıllığın bir süre yayımlanmamasından da anlaşılmalıdır.

Diğer taraftan Ayasofya Müzesi Müdürlüğü, ona Bizans Dönemi ile ilgili çalışmalar yapmak için büyük bir fırsat sunmuştur. Dirimtekin, Trakya'da Marmara'dan Karadeniz'e uzanan *Anastasius Surları* adlı çalışması ile başladığı Bizans Dönemi ile ilgili yayınlarına İstanbul'un Marmara, Haliç surlarının yanı sıra Tekfur Sarayı bölgesinin arkeolojisi ve tarihi topografyası hakkında çalışmalar ile devam etmiştir. Ayrıca bazı arkeolojik sondajlar da yürütmüştür. Elde edilen çalışmaları küçük rapor ve yazıların yanı sıra makaleler kaleme almak suretiyle tanıtmıştır. Yine üzerinde çalışmalar yaptığı Hereke, Gebze, Darıca-Tuzla kalelerinin 1953 yılında kalıntı ve durumlarını tespit etmiştir. Bizans'ın

Pınarhisar çevresindeki su tesisleri ve kemerleri hakkında kıymetli çalışmasının yanında Silivri Kalesi, İnceğiz Mağaraları, Vize’de yer alan kilise ve mağaralar, Vize-Pınarhisar kaleleri hakkında kısa mahiyette yazıları da yayımlanmıştır. En dikkati çeken yayınları, Ayasofya Camii ve civarı ile ilgilidir. Bizans Dönemi’ne ait Ayasofya’da iki ek yapının tespiti, Vaftizhane ile eserin kuzeydoğu köşesindeki yuvarlak yapının planları ve resimleri ile tanıttığı gibi çeşitli yapılar ve Bizans Dönemi’ndeki Patrikhane, Aya İrini Kilisesi’nin 1973 yılına kadarki durumu, mimarisi ve süsleme kalıntıları, Süleymaniye Türbesi’ndeki 1959 yılında keşfedilen Ayasofya’ya ait Bizans Fermanı ile ilgili mermer levhalar ve İstanbul’daki bazı tarihi eserlerde Bizans Dönemi’ne ait kalıntılar hakkında çeşitli araştırmaları, ilim dünyasına kazandırmıştır. 1965 yılında Ravenna’da verdiği konferansların bildirileri olarak basılan Bizans İmparatorluk Sarayları ve İstanbul Surları ile ilgili iki makalesi, genel mahiyette derlemelerdir. Marmara Ereğlisi’ndeki eski bir liman kalıntısı, Ayasofya’nın karşındaki su terazisi dibindeki bir kalıntıdan hareketle Roma yolunun başlangıcı olabileceği ile ilgili yazıları, *Turing Kurumu Belleteni*’nde çıkan daha çok turistik mahiyetteki pek çok yazısı ile Ayasofya ve Kariye camilerine dair eserleri ise turistik rehber mahiyetindedir. Bizans ile ilgili yaptığı yayınların yanında Ayasofya Müzesi müdürü olması, ülke dışından davetler almasına vesile olmuş ve bu nedenle çeşitli Avrupa ülkelerinde Bizans Devri İstanbul’u hakkında konferanslar vermiştir. Bunda hiç kuşkusuz İngilizce, Fransızca ve Almanca bilmesinin de etkisi çoktur. Türk-İngiliz Kültür Derneği ve İstanbul Enstitüsü üyeliklerinde bulunmasının yanı sıra İspanya Devleti tarafından “Katolik İzabel” ve “Merit” nişanları, İtalya ve Fransa devletlerinin “Merit” ile Yunanistan’ın ise “Föniks” nişanları ile taltif edilmiştir.

Onun çalışmalarında dikkat çeken önemli bir husus, yerinde yaptığı gözlemleri eserlerine aksettirmesidir. Kaleme aldığı pek çok makale ve kitapları görsel malzemeler ile süslemeyi tercih etmiştir. Örneğin *Fetihten Önce Haliç Surları* adlı eserinin de ifade ettiği üzere az tetkik edilen Haliç Surlarını Ekrem Hakkı Ayverdi ile yerinde incelemiştir. Bu gözlemlerini fetihten sonra İstanbul’a gelen seyyahların kuşbakışı harita ve resimleri ile kitaplarından, 18. ve 19. yüzyıllarda yapılan küçük ölçekli haritalardan, Sarayburnu civarı için ise 19. yüzyılın ikinci yarısında yapılan fotoğraflardan faydalanmak suretiyle okuyucu ve araştırmacıların istifadesine sunmuştur. Öyle ki onun uzun ve meşakkatli çalışması neticesinde Kanuni Sultan Süleyman Dönemi’nde olduğu ifade edilen 172 burçtan 123’ünü bulduğu anlaşılmaktadır.

Feridun Dirimtekin, gençlik yıllarında yayımladığı küçük bir roman haricinde “Feridun Necdet” muhtasar ismiyle *Türk Kadın Mecmuası*’nda çıkan hikâyelerinin toplandığı *Onlar ve Biz* adlı eserin sahibidir. Bu iki çalışması haricinde çoğunlukla ilmi faaliyetlerde bulunduğu saha askerî tarih, Bizans ve Osmanlı Dönemi İstanbul’udur. Yazmaya başladığı ilk dönemlerde daha çok harp tarihi ile ilgili eserler kaleme almıştır. I. Dünya Savaşı’nın Çanakkale, Filistin, Kafkas cepheleri ile ilgili ders kitapları veya notlarını içeren yazılarının yanında Malazgirt, Miryokefalon, 1853-55 Kırım Harbi, 1736-39 Avusturya-Rus Seferi, 1831-1840 Mısır Seferi, 1714-18 Avusturya-Venedik Seferi, Kadeş Meydan Muharebesi, Konya ve Düzbel (1146-1176) Savaşları, Eskişehir ve İnönü Muharebeleri ile ilgili eserleri ve makaleleri bulunmaktadır. Hakeza Belgrat, Böğürdelen, Preveze, İnebahtı ve Anadolu’daki bazı şehirlerle ilgili araştırmalar da hazırlamıştır. Dirimtekin’in en kıymetli eseri ise *İstanbul’un Fethi* adını taşımaktadır. Bu eserde 1204 yılında Haçlılar tarafından İstanbul’un ele geçirilişinden sonra kurulan Latin İmparatorluğu’nu “Bedensiz bir kafadan ibaret” olarak gören ve Batı’dan daha üstün kabul eden Dirimtekin, fetih hadisesini “Bu fethin, fetihten daha büyük bir anlamı vardır. Bu da 11. yüzyıldan bu yana Doğu düşüncesinin temsil eden İslam dünyası ile Batı düşüncesini temsil eden Hıristiyan dünyasının çatışması ve Doğu’nun kazanmasıdır.” şeklinde izah etmiştir. Her ne kadar eserlerinin ve yazılarının tümü, İstanbul’un fethi kadar ilmî değeri yüksek değilse de onun çalışma azmini göstermeleri bakımından dikkate değerdir.

Nitekim Semavi Eyice, yaz ayı içinde bir pazar günü Hünkâr Kasrı'nda ziyaret ettiği Dirimtekin'i, yaşı yetmiş bulmuş olmasına rağmen masa üzerine yığıldığı kitaplar ve kâğıtlar arasında çalışırken bulmuş ve çalışma azmine hayran kalmıştır.

Gerek aile soyu ve gerekse evlendiği eşinin soyuna bağlılığı, tüm yaşamına aksetmiştir. O, İşkodra'nın fethinin akabinde Osmanlı hizmetine giren nüfuzlu bir aile olan ve Osmanlı Dönemi'nde Dukaginzâde, daha yaygın olarak da Dukakinzâde denilen bir aileye mensuptur. Dirimtekin, mensup olduğu ailenin tarihini yazmayı uzun yıllar düşünmüş ve bu işi İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi öğretim üyelerinden Prof. Mükrimin Halil Yınanç (1898-1961)'a havale etmiştir. Her ne kadar Yınanç tarafından böyle bir çalışma kaleme alınmamış olmakla birlikte Dirimtekin, bu aileye olan bağlılığını göstermek adına yaptırdığı bir armayı çerçeveletip evinde astığı gibi bir benzerini de yüzük olarak parmağında taşımıştır. Hatta Dukakinzâde aile üyelerinden bazılarının Osmanlı ailesine damat olmaları nedeniyle armanın eksik olduğunu dile getiren Dirimtekin, arma üzerinde Osmanlı hanedanına dair alamet bulunması gerektiğini çok farklı yerlerde dile getirecek kadar soyuna bağlı bir kişiliktir.

Hayatının dönem noktalarından bir diğeri ise Beyoğlu'nda Şişhane'ye doğru inilirken meydana hâkim, Okçu Musa ve Büyük Hendek sokaklarının kesiştiği noktada yer alan yedi katlı Frej Apartmanı'nın sahipleri Beyrutlu zengin iş adamı Frej ailesinin kızı Aysel ile evlenmesidir. Dirimtekin, subaylığı yanında hayli aristokratik bir kişiliğe sahip, havalı bir centilmen olarak tanınmıştır. Hiç kuşkusuz Frej ailesine damat olmasının da bunda etkisi olmuştur. Bir İstanbul beyefendisi olduğunu eşiyle birlikte katıldıkları davetlerde göstermiştir. Çiftin, sosyete ve yabancı kişiler nezdinde "Mösyö" ve "Madam Dirimtekinler" olarak anıldığı, resmî ve diplomatik her davetin aranan simaları olduğu anlaşılmaktadır. Feridun Dirimtekin, bu davetlere klasik elbise denebilecek tarzda, yabancı nişanlar ile kışın koyu renkli elbiseler giyerken, yazın da açık renk ve beyaz kostümlerle katılmıştır. Aysel Hanım ise moda olan rengârenk elbiseler ve ilginç şapkalar ile bu davetlere iştirak etmiştir. Onların bu renkli yaşamı Çelik Gülersoy tarafından "Renkli Avusturya operetine benzeyen yaşamlar" olarak nitelendirilmiştir. Dirimtekin'in Ayasofya Müzesi müdürü olduktan sonra buradan ayrılıp Ayasofya'nın bir parçası olan Hünkâr Mahfeli'ne taşınması üzerine görkemli yapı Dirimtekin ve eşi tarafından 150 bin liraya 1948'de satılmıştır.

Renkli hayatının yanında çalışma azminden ve farklı görevleri üstlenmekten geri durmayan Dirimtekin'in vefatından önceki son görevi, Nisan 1976'da Turing Yönetim Kurulu başkanlığı için yapılan olağan genel kurulda en kıdemli şeref üyesi olarak başkan seçilmesidir. İlgi çekici bir başka yönü de çeşitli dallardan eski eserleri sevenleri bir araya getirmesidir. Bu doğrultuda 1946 yılında 12 kişiden meydana gelen bir topluluk kurmuştur. Yaz ve kış devam eden yemekli çaylı bu toplantılarda üyelere birinin küçük bir konferans verdiği, ayrıca çeşitli sanat, arkeoloji, tarih konularında sohbetler yapıldığı bilinmektedir.

1976 yılı Ağustos ayında evinin yakınında bir garajın önünden geçerken, bazı kaynaklarda apartman önünde devam eden kazılardan dolayı, bazı kaynaklarda ise kaldırılma saçılan sabunlu suda ayağı kayarak düşmesi ve kalçasını kırması nedeniyle son toplantıya iştirak edememiştir. Bu hadise üzerine kaldırıldığı Deniz Hastanesinden Alman Hastanesine nakledilmiş ancak ilerlemiş yaşının da etkisi ile 26 Eylül 1976 günü vefat etmiştir. Na'sı 29 Eylül günü Şişli Camii'nde yapılan cenaze merasiminin akabinde Feriköy Mezarlığı'na defnedilmiştir.

Eyüp KUL

KAYNAKÇA

Memurin Kanunu, S 788, 31.III.1926.

Askeri Memurlar Hakkında Kanun, S 1455, 27.5.1929.

Resmi Gazete, S 1127, 24 Şubat 1929.

ALTINKAYA, Ahmet Yaşar, **Uşak ve Havalisinde Milli Mücadele (1919-1922)**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul 1990.

“Yönetim Kurulu Başkanımız Feridun Dirimtekin Vefat Etti”, **Türkiye TOK Belleteni: Haberler Belleteni**, S 55/334, Eylül-Ekim 1976, s.1.

ATA, Ferudun; ÇALIK, Ömer, “Geçmişten Günümüze Fetih Kutlamaları ve İstanbul Fetih Cemiyeti”, **Tarihin Peşinde Uluslararası Tarih ve Sosyal Araştırmalar Dergisi**, S 23, 2020, s.55-98.

Ayasofya Müzesi Yıllığı, S 1, Ayasofya Müzesi Yay., Maarif Basımevi, İstanbul 1959.

ÇOKONA, İO, **Çokkültürlü Pera**, Heyamola Yay., İstanbul 2010.

DIRİMTEKİN, FERİDUN, **Fetihten Önce Haliç Surları**, İstanbul Enstitüsü Yay., İstanbul 1956.

DIRİMTEKİN, FERİDUN, **İstanbul’un Fethi**, Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu Yay., İstanbul 1976.

EKŞİ, Nuray, “Türk Hukukunda Kamu Personelinin Yabancılarla Evlenmesi”, **Public and Private International Law Bulletin**, C 37, S 2, s.294-331.

EYİCE, Semavi, “Dirimtekin, Feridun”, **DiA.**, C 9, İstanbul 1994, s.372-373.

EYİCE, Semavi, “Trakya Araştırmacılarından: Feridun Dirimtekin 1894-1876”, **Güneydoğu Avrupa Araştırmaları Dergisi**, S 8-9, İstanbul 1980, s.259-285.

EYİCE, Semavi, “Türkiye’de Bizans Sanatı Araştırmaları ve İstanbul Üniversitesinde Bizans Sanatı”, **Cumhuriyetin 50. Yılına Armağan (Ayrı Basım)**, s.375-428.

GÖRGÜLÜ, İSMET, **On Yıllık Harbin Kadrosu (1912-1922)**, Türk Tarih Kurumu Yay., Ankara 2014.

GÜLERSOY, ÇELİK, **Beyoğlu’nu Gezerken**, Çelik Gülersoy Vakfı Yay., İstanbul 2003.

KURTULMUŞ, Hüseyin Hilmi, “Dadaylı Hâlid Bey”, **DiA**, C 8, İstanbul 1993, s.398-399.

ÖZCAN, Abdulkadir, “Dukakinzâde Ahmed Paşa”, **DiA**, C 9, İstanbul 1994, s.550-551.

PEHLİVANLI, Hamit, “Trikopis (General Nikolas) (1868 -1959)”, Atatürk Ansiklopedisi, Ankara 2022,
<https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/bilgi/trikopis-general-nikolas-1868-1959/>, Erişim Tarihi: 21.07.2022.

SALBACAK, Salih, “Mütareke Dönemi İstanbul’unda Beyoğlu’nun Çok Kültürlü Yapısı ve Frej Apartmanı”, *International Journal of Social and Humanities*, C 3, S 1, 2019, s.33-44.

YÜCEL, Erdem, “Ayasofya Müzesi Yıllığı”, **Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi**, Ana Basım A.Ş., İstanbul 1993,

s.461-462.

29/03/2025 tarihinde <https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/bilgi/mehmet-feridun-dirimtekin-1894-1976/?pdf=5396> adresinden erişilmiştir